

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGETARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadó-hivatalhoz, dolgozatok és nyilttéri közlések a szerkesztőséghez intézendők.

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton, reggel, NAGY-FELÍVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt 30 kr.
Félévre 2 „ 50 „

Teljes számu példányokkal többé nem szolgálhatván, új előfizetést vagyunk kénytelenek nyitni, — és pedig:

Márczius 1-től juniussig, négy óra, 1 frt 80 kr-ával.

Intézkedtünk, hogy új előfizetőink teljesen kielégíthessenek.

Elmélkedések.

I.

Minden állam jól fölfogott célja csak a békés, jólétben való együttélés lehet. Azok, kiket a fajrokonság, földrajzi helyzet és közös érdek egy területre terelt, a nagy államalakulási áramlatban, arra vannak hivatva, hogy kezét fogva, egymást támogatva minél nagyobb mérvű jólétet teremtsenek egymásnak s így maguknak.

A bölcsek lehet, hogy más okoskodások folytán, más kiindulási pontokat véve föl, de ugyancsak erre a következtetésre jutnak el.

Miért is csoportosulnánk nagyobb tömbökbe, ha nem azért, hogy a mit egyesek kívinni nem tudnak: a közös erő valósítsa meg?

A cél fölül tehát tisztában volnánk, de hát a mód, melylyel azt elérni lehet és kell.

A virágzó, szabad és boldog államok példája e részben is eligazít. Határozza meg a többség, hogy miként kell és lehet a célt elérni. Természetesen: több szem többet lát, több kéz többet bír. És ez így van nálunk is. A többség választja a tisztviselőt, a képviselőt; a képviselők többsége hozza a törvényt, alakítja a kormányt, mely e szerint a többség akaratából születve, azt valósítja meg, s mint ilyen, a többség védelme alatt áll, annak támogatásában részesül, de egyszersmind attól függ, annak szolgál.

Látni való tehát, hogy midőn egy ily kormány intézkedéseit támadjuk meg; midőn egy ily többség törvényeit roszaljuk: magát az alkotmányos elvet ássuk alá, a többség határozási jogosultságát vonjuk kétségbe, az egyetlen lehetőséget semmisítjük meg, a melyen, mai nap, rendezett állam fönnállhat. Melyik tehát az a cím, mely-nél fogva a mostani kisebbség — mely a létező többséget megtámadja — magának érvényt, tekintélyt, tulsúlyt szerezni akar? Az alkotmányosság címe nem, mert, ha azt nem csak száján, hanem szívében is hordozná: a többség minden intézkedését tisztelettel fogadná, az előtt feltétlenül meghajolna, így okoskodván, hogy majd, ha az én nézeteim kerekednek feljül és többségre: csak úgy számíthatok az én többségem tisz-

teltetésére, ha én magam előbb hasonlóra adtam példát. Hallgatolag, leplezve tehát egy egész más címet kell, hogy elméjében forgasson, egy egészen más utógondolattal kell tehát, hogy tépelődjék, mely — szerinte — jogosult kell hogy legyen, mert jogtalanságot talán ő sem akarhat...

Ez utógondolat egyetlen feltevés lehet — az, hogy ő az erősebb, s így neki kell döntenie!

Ez az erő lehet vagy szellemi, vagy anyagi.

Ha a szellemi felsőbbség az az erő, melynek czimén saját kisebbségének, a többség akaratával szemben, érvényt és hatalmat követel: ezt csak szellemi fegyverekkel vívhatja ki magának. Viz az olajjal özsze nem vegyül, s a szellem irtózik a vértől és pallostól. Ott, a hol a historia ily természetellenes szövetséget mutat föl, melyben a szellem a fegyverrel fogott kezét: ott mindenütt a gyász, az irtózat, a kétségbeesés követi nyomon az átkos szövetekezést.

S hol tulfelől a szellemnek szellemi fegyverekkel való küzdelmét látjuk: ott következik a fölvilágosodás, a béke, a csöndes fejlődés, az áldás.

A szellem nincs az időhez kötve, a szellem várhat, az igazság nem türelmetlen.

Igy vártunk mi türelmesen 20 egész esztendeig, mert miénk volt az igazság, a hol tehát nem e türelmes, szellemi fegyverekkel való küzdelmet látjuk: ott nem a szellemi erőre való támaszkodás van meg, hanem.... de hagyjuk ezt jövő cikkünkre.

Marosi.

Ámitások.

„Az ámitás sértés, mert feltételezi, hogy a honfiakból bolondot lehet csinálni.“

V.

(Folyt. és vége.)

De létezett régi alkotmányunkban — érdemileg is tekintve — két igen jelentékeny hiány. Először. A közös ügyek gyakorlásában és kezelésében — mint előbbi cikkünkben megemlítők — az országnak majd semmi befolyása nem volt.

Másodszor. Régi alkotmányunk védszárnyait csak is némely privilegialis osztályokra terjesztette ki. Kik nem voltak nemesek, kik nem tartoztak valamely ugynevezett recepta religiohoz; azok az alkotmányos sorompón kívül estek.

Jelen miniszteriumunknak legfőbb gondja volt, hogy az 1848-beli törvények alapján, alkotmányunkat a közös ügyek körébe bevezesse, s hogy az alkotmányos élet üdvét az ország minden osztályára és vallására kiterjeszse.

Ha mindez érdek daczára azt halljuk, vagy olvassuk, hogy az Andrássy-miniszterium a kiegyezkedést igen drágán vette meg, hogy ezért föláldozta hazánk alkotmányát, függetlenségét; ezt egyébként, mint nyelvbőlésnek, nyomtatás-hibának nem tarthatjuk.

Mit miniszteriumunk — kormányzása rövid ideje alatt — tett: fölülhaladja a legmerészebb reményeket. Ezt a balpárt őszintébb fiai is elösmerték.

De e nagyszerű vívmányokkal mi áll szembe? Nehány népszerűtlen hivatalnoknak ideig óráig való nyugdíjazása, mire pár százezer forint kívántatik. Igen szép összeg ez egy magán ember zsebében. De a Szent István koronája alatti országok ez összeget alkotmányos függetlenségök kivívásától csakugyan nem sajnálhatják.

És e pár százezer forint az, miért az agitátorok oly nagy lármát csapnak.

E pár százezer forintból kívánnák ők az államadósságokat, a közös költségeket fedezni, a dohánymonopoliomot s más finánciális területet megváltani. Mintha mostani időben egy pár hálal százezereket lehetne jóllaktatni.

Feljebbiekben kívántuk előadni az agitatóknak néhány nemét, de melyeknek száma legio. Célunk nem vala más, mint a választókat figyelmeztetni.

Őszintén megvalljuk, hogy mindkét pártban vannak honfiak, kik ily deloyale eszközöket használnak föl.

Nevet nem említettünk.

Si quis rapiet ad se, quod erat commune omnium; stulte nudabit animi conscientiam.

Mikor Schmerling azt mondta: Wir können warten.

És mi azt feleltük: de már mi éppen tudunk várni.

Egyiknek sem volt igaza. A kiegyezkedés mindkét félre nézve életkérdés vala.

E várva várt fordulat évről évre haladt, kormányunk évről évre súlyodt.

De megmentette mindkettőt közös fejedelmünk önálló, elszánt föllépése, midőn az Andrássy-miniszteriumot kinevezvén, a kiegyezkedés végrehajtásával megbízta.

Mely nehéz elhivatásának megfelelni képes vala.

A kiegyezkedés létre jött, és lássuk ki, minő áldozattal járult ahhoz?

Közös fejedelmünk a királyi jogok terén sokat engedett.

Bécs és az örökös tartományok lemondtak — Magyarhon irányában — usurpált százados suprematiájukról.

Magyarország a kiegyezkedés oltárára le-tett pár százezer forintot, néhány hivaltaltvesztett egyén nyugdíjazására.

Ez valóban csak oly ár, mint mikor Árpád néhány fehér lóval vette meg Zalántól Magyarhon nagy részét.

De mindegyik megnyerte az érdekegységet, miáltal a trón és a Lajthán innen s túl fekvő országok jövője biztosított.

Az alap már le van téve, de erre építeni is kell, még pedig sokat és haladéknélkül. mert csak így remélhetjük, hogy a terhes adó leszáll, a sok finantialis exactio megszűnik és alkotmányunk jótékonyága általánosan elösmertetik.

Ha az Andrássy-miniszterium — a képviselői választások következtében — megbukna; ugy hazánk ügyének kifejlődése fennakadna.

Az alap, melyet fölállított, összeomlanék.

Az új miniszteriumnak új elvei, nézetei lennének. Ezeket előbb érvényesíteni kellene, hogy az új alap fölépíthetessék.

Ezalatt 3 év újra eltelik, új választás, új válság áll elő.

Ha ekkor a miniszterium megbukik, az újonan fölépített alap hasonlólag összeomlik és egy harmadik miniszteriumnak egy harmadik alapot kellene fölépíteni. sat.

Igy aztán a földszínen felül, soha sem fogunk építeni.

És hazánk ez aedificant diruunt csereberének áldozatául esnek.

Hogy jól indult ügyünk a kikötőben hajótörést ne szenvedjen; az előttünk álló képviseleti választástól függ.

His a képviseleti választás sikere felől minden választó felelős.

E választás nem farsangi tréfa, nem alkalmi küzdőter, melyen barátainkat, atyafiainkat pártoljuk, ellenségeinken boszút áljunk, hanem komoly elhivatás.

Ki átérti, hogy alkotmányos éltünk kifejlődése, finanszális nyomoraink békéje az Andrássy-miniszteriummal szoros kapcsolatban áll: annak kötelessége a jobbpart jelöltjeire adni szavaztat, ha azokat ellenségei közé is számlálja, és mellőzni barátait, ha azok a balpárthoz tartoznak.

Ki ezt nem teszi, polgári kötelessége ellen cselekszik.

Monostori. *)

Őcsászáris apostoli királyi Felségéhez hódolatteljes felterjesztése báró Wenckheim Béla, magyar királyi belügyminister, Lónyai Menyhért m. k. pénzügyminister, és Horváth Boldizsár, m. k. igazságügyministernek: a volt székely gyalog- és huszár-határőrezredek kincstári kezelés alatt álló ingó és ingatlan javainak visszaadása és rendezése tárgyában.

(Folytatás.)

II. a Háromszék határvonalán fekvő havasrésekért folyamodtak:

- a) Bereczk város Sósmező és Lipcse egy részéért,
- b) Lemhény, Nyujtod, Szászfalu, Sársfalva, Almás és Csomortán községek Zsirus Kis havasért,
- c) a báró Szentkereszt család Hosszúhavasért, s végre
- d) Osdola közönség Lipse másik része és Musát havasokért.

*) Az „Ámitások” czim alatt közölt III-dik fejezet e sorában:

határozottan állíthatjuk, hogy törvényhozásunknak sem 1848 előtt, sem az 1847—8-beli törvények szerint, a közös ügyek gyakorlatában realis befolyása nem volt.

Az „1868” és „1847—8” helyett — nyomtatás hibából „1898” és „1867—8” csúszott be.

Mi annyira értelemzavaró, hogy szükségesnek véltük a tisztelt olvasókat figyelmeztetni.

T Á R C S A

Gazdasági és politikai magvetés és aratás.

„Szerencsés, ki más kárán okulhat.”

Gazda barátimnak — kik ez idő szerint politikával is nem kis mértékben foglalkoznak — elmondom a mi rajtam történt. Káromon okuljanak, hasznomból vegyenek tanúságot gazdai, s ha jónak látják, politikai tekintetben is.

Sok türelem, nélkülözés, perlekedés után végre sikerült egy szépecske tagot, a föld zsaroló haszonbérlok kezéről viasszaszerezni. Tüske verte volt fel nagyobb részét a szép fekvésű mezőnek, posványok borították a mederbe nem szedett legszébb források körülyékét; a rosz mivelés miatt hápa-hupás, sűrűn zombéros és buczkás volt a hely. Ugy fájt a lelkem, midőn végig néztem rajta s láttam, hogy csak bánatvirág virágozik a mezőben.

Mit csináljak? hol kezdjem a tönkrement gazdaságot helyrehozni?

Fogadtam egy értelmes első bérest, az öreg Andris báb, s mellé még a mennyi munkás szükség volt.

Andris bával megjártuk a mezőt, s így tervezgetünk: itt szántani kell, egyengetni a hápa-hupát, szétterengetni a zombékokat, felkapálni, kiégetni a buczkákat, mederbe szedni a forrásokat, árkolni sáncolni, aztán így elkészít-

Ezen folyamodványok a királyi főkörmányszék, az udvari korlátnokság, az erdélyi főhadiparancsnokság, a kincstár és a királyi közügyek igazgatósága között tárgyalatva 1813-ik évig elintézetlenül maradtak, (mint láthatni sub 3/3 sz. a.)

A bejelentett igénynek a nevezett hatóságok közötti hosszas tárgyalása két pont iránt vezetett teljes meggyőződésre: és pedig

1-ör aziránt, hogy a határőrség által 1784-ben elfoglalt birtokok igen nagy része viasszaszerzetetett nem is tekinthető, és

2-ör aziránt, hogy miután a székelyföldi birtoklás ősfoglalás jogán alapul, s ez okból királyi adománylevél, vagy más birtokról közokirat nem létezik: a követelő felek a havasok azon részeihez jogukat, melyeket a moldvaiak lassanként, évszázad alatt foglaltak volt el, — kétségtelen hitelességgel igazolni nem képesek, s hogy ez okból sokan, főleg a katona községek — igényüket be sem jelenték

1813. october 29-én tehát ítélet hozatott, (3/3 sz. a.)

Ezen ítélet szerint az ugynevezett Negyed-félmegye, a báró Szentkereszt család, valamint Osdola, Bereczk, Lemhény, Nyujtod, Almás, Csomortán, Szászfalu és Sársfalva községek részére az igénybe vett havasok kiitteltettek, — a többi követelőfél pedig rendes törvény útjára utasított.

Az így hozott ítélet azonban végrehajtva nem lett azért,

mert a határőrség a ruházat saját költségén előállításának fennebb hódoló alázattal jelzett terhétől vezetve — a kérdéses havasok haszonbérének kiosztását néhány év után megszüntette, ezen haszonbérből egy ezredi közös ruházati pénztárt alapított, s ezen ruházati pénzalap már az 1808—1812-ki hadjáratok alkalmával jelentékeny teherkönyvités eszköze volt, —

s mert ez okból a ruházati pénzalap fenntartása egy értelmű volt a székely határőrség fenntarthatásával,

s mert végre az 1813-ban létezett viszonyknál fogva ezen körülmény elegendő fontos volt arra, hogy a katonai hatóságok ellentétes felterjesztései figyelembe vételével a hozott ítélet levéltárba tétetve, végrehajthatatlan maradjon.

A székely határőrség által 1784-ben elfoglalt havasok tehát a határőrezredek birtokában maradtak, ezeknek 1851 évben bekövetkezett feloszlása idejéig, s azoknak évi haszonbér jövedelme az ezredek ruházati pénzalapja nevelésére fordított.

Ezen haszonbérileg kezelt havasok jövedelméből a csikszéki és háromszéki huszárcsaládok aránylagos osztalékot kaptak, s ebből a maguk számára külön ruházati pénzalapot gyűjtöttek. E tekintetben azonban bátrak vagyunk megjegyezni azt, hogy a csikszéki és háromszéki hu-

zárcsaládok által így alakított ruházati pénztár csak a Csikban és Háromszéken alakult három huszárcsaládnak — nem pedig az egész huszárezrednek — volt közös tulajdona.

Volt azonban a fennebbi ruházati pénzalapon kívül a székely huszárezrednek egy az egész ezredet illető közös alapja; az ugynevezett „lőbeszerzési pénzalap.”

Fennebb említettük azon teher aránylagos nagyságát, mely a huszárcsaládokra a lővétel s annak folytonos rendszeres tartása által nehezült, — és bátrak voltunk említeni azt is, hogy a székely huszár határőrségnek Erdély több vidékeire történt utólagos kiterjesztése által több család tartozott az ezredhez, mint a mennyi az ezred rendes létszáma szerint mulhatlannul szükséges lett volna.

Ezen két körülmény összehatása által született a lőbeszerzési pénzalap.

Azon családokra nézve ugyan is, melyek vagy a szolgálatra alkalmas férfi hiánya miatt, — vagy szolgálati lovak elpusztulása miatt szolgálatot nem tehettek, s a melyek e szerint a hiány megszünte idejéig úgy a lőtartástól — mint a lovas szolgálattól mentesek voltak — azon szabály állítottak fel, hogy

a) mentességük ideje alatt annyi összeget fizessenek be évenként a lőbeszerzési pénzalapba, a mennyit elköltenének, ha lovat tartanának, és

b) az így gyűjtött pénzből történjék a lővétel akkor, ha a összeg már arra elegendő s ha a család szolgálatképessé vált.

Ezen lőbeszerzési pénzalap tehát a huszárcsaládok kizáró tulajdon vagyonából alakult.

Ez rövid vázlata a székely határőrezredek vagyona alapjának és fejlődésének 1848. évig.

(Folytatjuk.)

VIDÉK.

Torda, márczius 14-én.

A „K. Közlöny” 29-ik számában melléletül szétküldött, „őszinte nyílt szó” ugylátszik, nem maradt hatás nélkül, mert a „M. Polgár” 31-ik számába személyem ellen a legelkeseredettebb kifakadásra kél, az őszinte nyíltszót, ritkított betűkkel egyszerűen „ámitásnak” nevezve.

Igaz, hogy egy árva szót sem szól többet arról, mik azon ámitások s így csak sejteneim kell, hogy a honvédi kötelemlnek elősorolását képzelet ámitásnak, mert honvédi életemet szeretné nemtelen gyanítással rágalmazni.

A mint látszik a támadó felfogása szerint ámitás a honvédségnek általam vázolt elhivatása s kötelessége, mely azt a törvények védelmére s mindenki általi tiszteltetésére, s így az alkotmány védelmére kötelezi; tán ellenkezőleg a

legyen az urnak szent neve érette! miénk vala e munka, az áldást már Istentől várjuk!

Az idő telt, napok jöttek, napok multak, a kedvezőbb talajrészben néhol zöldülni kezdett a vetés, néhol — mint természetesen szokott történni — a csirázás és fejlődés lassabban haladt,

Újév felé egy verőfényes napon kimegyek a mezőbe s épen a helyszínen találkozom a jobb és bal felől lévő szomszéd gazdákkal Ferencz bával és Lászlóval.

— „Jónapot!” „Adjon Isten!”

László szomszéd végig mutat az én mezőmön s így kezd:

„Ez ugyan haszonatlan vetés” ebből barátom semmi sem lesz.

László itt egy kis zöldülés, de né ott, meg amott, és a nagyobb részen majd mi sem látunk, barátom béresei nem jól dolgoztak bizonyosan, vagy ellopták a magot s eladták a depónak pálinkáért, de annyit látok, hogy ebből semmi sem lesz. Hanem — tudja mit barátom? Ugy is mindjárt itt van újesztendő, csapja el azokat a béreseket, fogadjon másokat szántassa ki s minél előbb, még a februári vagy márcziusi hóleben s vesse újból. Van nálam a Caput bonorum-ban valami kitűnő jeruzsálemi árpa, mely kezeskedem érte — 6 hét alatt gazdag aratást ad. Vásároljon ebből, vesse újra e mezőt, tudom megemlegeti jó tanácsomat.

(Vége következik.)

lenne hivatása, hogy a törvények ellen törjön, s így a haza önállóságát kockáztassa?

Ennek megbírást a hazai nagy közönségre bízom.

A mi igénytelen személyemet illeti, őszintén megvallom, nem érezhetem a „M. Polgár“ idézett cikke által sértve magamat, mert hiszen, mi az én parányi egyéniségem, a haza annyi jelesse mellett? s nem rágalmazta s nem rágalmazza e lap ma is a haza legtisztelendő neveit?

Nem botránkozom meg tehát, hisz olyanaktól, mint névtelen támadóim, egyebet nem is várhatni, ez a hozzájuk illő fegyver.

Nem hallgathatom el azonban, hogy a „M. Polgár“ ellentétes állításokkal gazdagságában, ezen engemet mérgesen harapni kívánó cikkében is dicsérni kezd, azt állítván, hogy én a „jobboldal főkortese“ vagyok.

Tisztelt „M. Polgár“ uram! tiltakozom az önök dicsérete ellen, mert arra nem érdemesítettem magam, de nem is kívánom, távol legyen tőlem azon hiúság, hogy én magamat a baloldal „ámbuláns főkortesével“ e téren összehasonlítani törekedném, sőt ha valaha nem remélve, fejlődni is akarna bennem, ilyeszerű idegen ösztön és tehetség, bizonyára azt teljes erővel vissza folytatni törekedném.

A jobboldali párt (Deák-párt) érdekében pedig, melynek egyik egyszerű, de benső meggyőződéséből szilárd tagja lenni van szerencsém, tiltakozni kénytelenítettem ily elnevezés ellen azért, mert e párt nem szorult kortesekre, s nem is ágitál azok által a nép között, hanem igyekezik minden igaz tagja, az ellenpárt (önök s korteseik) által faluról falura és városról városra jártokban a szemébe port hintett, s káprázatok közt elámitott népet tiszta meggyőződésre juttatni, azokban az igaz hazaszeretettel, és honfiai elodázhatlan szent kötelességeket őbresztani fel, s velők saját és a haza helyesen felfogott érdekeit ismertetni meg, mindezt pedig az értelem és felvilágosítás hatalma által.

Hogy az alkotmányos életről, szólásszabadságról, az ellenvélemény iránti türelmességről, mily tiszta fogalmak lehetnek azoknak, kik ily támadással lépnek fel? sőt, hogy a párt is, melynek közlönye ilyenmő támadásra képes, mennyire tanúsítja alkotmányos érzületét és arról fogalmak mérveit? s mint ilyen, mennyire lehet jogosult magát haladó pártnak nevezni? Mind ennek megbírást szintén a hazai nagy közönségre bízom.

És miután tudom azt, hogy jelenben a közügyek mennyire igénybeveszik lapjainkat, kijelentem, miként polemikát folytatni nem célom, én úgyneveztem, s vagyok szerény közvitész, s nem személyekkel bibelődöm.

K. Nagy Imre.

A Csiki-térségről márt. 9-én 1869.

(Folyt. és vége).

A mi már rohamos megtámadásának kifejezéseit illeti, meg kell jegyeznem, hogy azokat P. F. ur magas hivatali s pártvezéri állásával, s különösen azon igényével, melynélfogva — mint azt e lapok szerkesztője helyesen jegyzék kíván adni, megegyeztetni nem tudom. S aztán mire való vajon a „spitzli“, „cabinet-noir“ s „Bach-korszak“ felemlegetésével visszavezetni az emlékeztetést ama szomorú korszakra, midőn a hivatalnokok s még a falusbírák is letett esküjökben magokat feladásokra, a rém-uralom elősegítésére, az alkotmány elnyomására, erős esküvel kötelezték!? mire használ felidézni azon kor emlékét, midőn a rém-uralom erőltetett bizalmi nyilatkozatokat követelt; s midőn a nép gyakran semmit sem tudott arról, hogy hivatalnokai s előjárói vétét és vagyonát ajánlották fel oltalmára az abszolút uralkodásnak? s midőn rendjelek és aranykeresztekkel igyekezett a kormány sokakat a nemzet érdekeitől elszakítani?

Hogy az a kor elég szomorú volt, azt mindnyáján tudjuk, de hogy arra itt az emlékeztetést miért vezettetett vissza, azt valóban nehéz dolog valakinek kitalálni.

Bevégzésül tehát szívesen elmondom, miszerint K. B. urat nem csak nem denunciáltam, de szavaiban denunciációra tárgyat sem találtam, s teljesen egyetérték vele abban, miszerint „ártatlan szavaiban sem Felség, sem

honárulást“ épen úgy nem találtam, mint cikkemben, felpattanására okot.

Azonban azt el nem mellőzhetem megemlíteni, miszerint P. F. ur ha hivatolt, január 31-ki beszéde egész terjedelmében, úgy, a mint elmondotta, előadatik, még igen sok kifejezés ismétlésénél jöhet hasonló indulatba; most csak egy példára hivatkozom.

Azt mondta K. B. ur: „a mostani rendszer alatt választott tisztviselők lelkiismeretükkel ellenkező működésekre kényszerítetnek“; mit mondana k. bíró ur hasonló haragos állapotában, ha valaki erre azt felelné: „önérzettel bíró embert, mindaddig, míg a visszavonulás, a lemondás ajtaja nyitva van, lelkiismeretével ellenkező működésre semmi hatalom nem kényszeríthet.

Most csak ennyit.

Egy választó.

M. Bogát. márcz. 4. 1869.

A marosbogi olvasó-egyletnek folyó évi febr. 11-én megtartott közgyűlése, mint eddig, úgy most is tanúsítja, hogy a haladás terén áll, s időszerű intézkedéseivel betölteni kész azon hízagot, melynek eleven érzése adá egyeletünk életét. Könyvtárunk 360 kötetből áll jelenleg, s 200 ft értékű újabb könyvrendelés elintéztett. Van 200 vékát jóval meghaladó magtára egyeletünknek, melynek célja: az olvasó-egyleti pénztár biztosítása. Mult évi hivatalnokait a közbizalom ez évre is újból megtartá.

E szellemi intézmény óhajtott társaként tekintendő egy, a m.-bogi birtokosság és egyház által, építeni szándékolt 4 elemi osztályu magyar népiskola terve. Minthogy e terv erőnkét nagy mértékben túlszárnyalja, szabadon a közügy iránt mindig melegen érző nemesség székely nép buzgó támogatását mély tisztelettel kikérni. Minden krralanyilvánosság terén fogunk időnként beszámolni, s ez által eljárásunkat e becses lap tisztelt olvasóival tudatandjuk.

Kedves kötelességet teljesítek most is, midőn a m.-vásárhelyi ev. ref. főtanoda méltóságos előjáróságának és nyomda vezető, Imreh Sándor urnak, a m.-bogi elemi iskola javára nyomtatott aláírási izek nyomdai árából, iskolánk alapítókéje gyarapítására átengedett három osztrák forintokért hálás köszönetem nyilvánítom.

A m.-bogi elemi iskola alapítókéje nevelésére szánt segédelmet e becses lap t. szerkesztőse szíves lesz elfogadni, s alkalmmalag postai uton kézbesíteni.*)

Tokaji János, m. k. ev. ref. lelkész.

Külpolitikai szemle.

Maros-Vásárhely, márcz. 18-kán.

□ BELGIUM. A vasúti kérdés ismét fölevenült. Azonban, úgy látszik, hogy ezuttal sem fog zavarólag hatni a békére. A francia lapok legalább ez értelemben nyilatkoznak. Egyik, a fölmerült híreket illetőleg, mondja: az alkudozások megkezdődtek, a lapok által közölt nyugtalanító hírek azonban tulzottak. Csupán egy tesz szemrehányást Belgiumnak, mondván: nem csak hiba, de igazságtalanság ezen ország bizalmatlankodása.

SPANYOLORSZÁG. A kortes gyűlésnek közelebb viharos ülése volt. Caro, republikanus képviselő, azon interpellatiót intézte Primhez: Montpensier herceget a kormány fel fogja-e menteni marsall címétől, mint a melynek a dynastia bukása után úgy sincs értelme? Prim azt felelte, hogy a kormány a törvényesen nyert címet nem vonhatja vissza. Erre a kormányt keményen megtámadták. A vihar azonban, Topete azon nyilatkozatára, hogy ha neki választani kellene a köztársaság és Montpensier között, ez utóbbit választaná, tört ki teljes erővel. Szemére vetették a kormánynak: hogy a herceget a trónra akarja csempészni.

Ezek után Serrano miniszter szólalt fel, tapintatosan védelmezte Topetet, állítván, hogy nyilatkozata egyéni vélemény, s nem a kormány

szándékát fejezte ki; hogy Topete szintugy, mint a kormány többi tagjai, készséggel fognak meg-hajolni a kortes-gyűlés határozata előtt, akár köztársaságot, akár monarchiát határozzan.

OLASZORSZÁG. Flórenczből, a magyar király utazásáról írják: Victor Emmanuel, Moroco della Rocca, főhadsegédet nevezte ki, Ferencz József császár és király Triesztben történendő üdvözlésére. Hogy Victor Emmanuel király ily magas állásu egyéniséget nevezett ki az említett üdvözlésre, politikai körökben a nagy-rabecsülés kiváló jelének s azon barátságos viszony kifejezésének tekintik, mely jelenben a két udvar között fennáll.

AMERIKA. Az Egyesült-Államok miniszteriumának már bomlását jelentik a táviratok. Steward, Washburne, Shoffield vissza-léptek. Az új kinevezések szerint, Hamilton belügy-, Rawlins tábornok hadügy-, Boutwell pénzügyi miniszter.

BUKUREST. Keletfelől is jegyezhetünk fel pár érdekes hirt. A román hadügyminiszter gyakorló tábornok alit fel Tekus és Toksány között. E célra nagyban folynak az előkészületek. Az élelmiszerek beszerzése végett pályázat nyitattott. Mintegy 19-20,000 embert gyűjtenek össze.

Ignatiew orosz követ három hónapi szabadságot kapott. Ugy látszik ez idő szerint nem szükséges jelenléte Konstantinápolyban, után a konferencia fáradtsággal készített tervét összedulta.

VEGYES.

* Mai számunkhoz mellékelt előfizetési fölhívásunkat ajánljuk a t. közönség pártfogásába.

* A maroszéki követválasztások — lapunk bezártakor (pénteken) — javában folynak. A beadott szavazatok, a mennyire hozzávethetni, a két párt szerint úgy állanak, mint a 3 az 1-hez, s így mindkét kerület megválasztja jobboldali jelöltjét: Nagy Samut és gr. Teleki Domokost.

* Távirati tudósítás szerint meg van választva 128 képviselő, kik közül 84 jobb-, 44 pedig baloldali. Ezekhez jön a maros-vásárhelyi és maroszéki négy jobboldali.

* Egy öreg bal-polgár aláírással levelet vetünk helyből, melyben „a 15-én történt szomorú és szomorító botrány“ szerzőiül „nehány dühös baloldali, egy csomó Berzenczei-oldali (kikhez az író „nem szerencsés számíthatni“) — a jobboldali követek néhány ellensége és legtöbb szavazási joggal nem bíró polgár, kocsisok, gyermekek, szabó inasok és különösen szabó legények, meg vagy két asztalos legény, kőmives-segéd stb.“ vannak feltüntetve, nem pedig „maros-vásárhelyi balpárti polgárok.“ A levél írója látta „azokat, kik azon botrány rendezői, vezetői voltak,“ s ha egyfelől örülünk, hogy a maros-vásárhelyi balpárttól távol kívánja látni ama szomorú események felelősségét — tulfelől kötelességeül kell, hogy ismerje, hogy az ártatlanokat a méltatlan vád alól kiszabadítsa, azokat pedig, „a kiket látott“ a törvény előtt fölfedezze.

* A reformált egyház iskolájának második fiu osztálya e hó 13-kán tette le első vizgáját és pedig öröndetes sikerrel; a tanítók: Gruber Mihály és Balázs Lőrincz urak megmutaták, hogy hivatásuk pályáján vannak. A 23 tagból álló osztály majd minden növendéke helyes feleleteket adott, különösen a számtanból, s a technikai rajzpéldányok is szép előmentükről tanuskodtak.

* Ismét hangverseny volt f. hó 16-án, de, úgy látszik, hogy a közönség a multkor teljesen kielégítő szellemi étvágyát, mert ezuttal nagyon kevesen voltak. A közönség nagyrésze olyanokból állott, kik a működők iránt némileg érdekelve voltak. Koronka igen szépen zongorázott, Vályi Gábor, tanár kitünően énekelt, Alt-mann Fürst urhölggy. elég otthonosan találja ma-

*) A legnagyobb készséggel.

Szerk.

gát a közönség előtt. Reich Lajos ur fuvalázásával is meg volt elégedve a közönség. A Beethoven D. dur sonatájának adagioját Marinovics ur elég szabatosan, de nem elég felfogással és érzéssel adta elő. Sajnos, hogy a jótékony cél és érdekes műsorozat oly csekély számmal gyűjté egybe a hallgatókat, hogy vagy épen semmi, vagy igen kevés jövedelme lehetett a kisdedóvodának.

* **Fábián Dániel, szilágy-csehi ref. pap,** az erdélyrészi egyházi szónoklat egyik elismert veteránja, aláírási fölhívást bocsátott ki egy 14—16 ivnyi, innapi, vasárnapi, alkalmi és halotti imákat tartalmazó kötetre, fűzve 1 frt. 60 kr. kötve 2 frtjával. Ha május 1-sejéig elég aláíró jelentkezik, a nyomtatás azonnal kezdetét veendi. A legmelegebben ajánljuk e fölhívást az illetők figyelmébe, szerkesztőségünk is elfogadván az aláírásokat.

(M. P.) **Kimutatás az 1867—8. tanévben alakult maros-vásárhelyi jogász-segélyzőegylet 1868—69-ik tanév első felében tanúsított működése-, gyarapodása- és segélyezéseiről.** Az elmúlt iskolai évben begyűlt s hirlapilag is közölt 500 frt és 36 darab könyv, 1868—9-ki tanév első felében gyűjtőíveken adakozás, részvényfizetés, tőke, kamat és báljövdelem által az alább következő összegekkel gyarapodott: Tanár Szabó György ur ivén adakoztak: gr. Kún Kocsárd 5 frt, dr. Lészai László 2 frt, Pap István

1 frt, Dáné István 1 frt, Szabó György 1 frt. Felszegi Gábor ur ivén: gr. Haller Ferencz 5 frt, Benedek Ferencz 1 frt és 1 darab könyv. Tauffer Sándor 1 frt, Lázár Kájétán 1 frt, Weisburg Mózes 50 kr. Deák Lajos ur ivén: Kinizsi Pál 2 frt. Kúthi József ur ivén: Turóczi Dénes 5 frt, Bornemisza József 3 frt, Pócsa József 2 frt. Zámblér László 1 frt, Mártonfi József 1 frt, Dániel Mihályné 1 frt, Kinizsi István 1 frt, Gál János 1 frt, Pallos József 1 frt, Boda Dániel 1 frt, Pallos István 1 frt, Bogáthi Sámuel 1 frt, valaki 2 frt, Szöcs Ferencz 1 frt, Máthé Albert 50 kr. Ugyanezen ivén aláírt P. D. Lőrincz ur évenként september 1-én befizetendő 10 frtot. Maeszkási Ferencz ur ivén begyűlt 36 frt még a múlt szorgidőn közzétett. Könyvadomány-nyal gyarapították az egylet könyvtárát: dr. Dózsa Miklós 7 darabbal, IV. éves joghallgató Péterfi Gyula 1 db. és I. éves joghallgató Keresztesi Károly 1 darab tankönyvvel. Az egylet tagjaitól begyűlt részvénydíj a múlt félévben 39 frt 50 kr. Tőkekamat begyűlt ugyanezen a múlt félévben 11 frt 76 kr. A lefolyt félévben segélyezett az egylet 5 joghallgatót minden szükséges tankönyvvel. Vásároltatott 8 jogtudományi munka, s így egyletünk a jelen és mul tévi adakozás s vásárlás útján 54 kötet könyvvel rendelkezik. A joghallgatók által rendezett bál jövedelméből a bizottmány átadott az egylet tőkéje

emelésére, mint tiszta jövedelmet 157 frt, 4 db. arany és 1 drb ezüst magyar frtot, mely fáradságos buzgalmaért a nagygyűlés a bálrendező-bizottmányának köszönetet nyilvánítani határozta. A fennebb említettekkel együtt a maros-vásárhelyi jogász-segélyzőegylet pénzalapja mintegy 800 frtra tehető. Az 1869. febr. 20-kán tartott bizottmányi gyűlés határozatából közli Miklós Lajos, jog.-segélyzőegyleti jegyző.

Bécsi börzei árkelet.

(1869. Márczius 18-án).

5% metalliques	62.80
5% nemzeti kölcsön	70.65
1860 államkölcsön	104.—
Bankrészvény	729.—
Hitelrészvény	300.50
London	124.25
Ezüst	122.—
Arany	5.84

Láptulajdonos és felelős szerkesztő:

SZÁSZ BÉLA.

HIRDETMEÉNYEK.

(27) 1—6 **Gazdasági és kerti veteménymagvak.**

Lóhere, valódi franczia. Lóhere, magyar luczerna. Lóhere, stajer vörös. Trifolium repens. Burgundi répa. Bükköny. Fűmag, franczia és angol „Perje“ Török baltacim, (Espancet.) Alma- és körtve-mag. Akáczfamag.

Mindennemű kerti vetemény-magvak, s mintegy 300 féle legújabb virág-magvak, legjobb minőségben és jutányos áron.

Továbbá: a gazdaság- és kertészetnél alkalmazható fák, cserjék és növények nemesítésére igen hasznos mindennemű Dittmar-féle kerti kések és fűrészek, oltó viasz stb.

Mindezekből részletes árjegyzékkel is szolgálhatok.

Szentjánosi Ferencz, Kolozsvártt,

Biztos és bizonyos nyeremény!

(23)

Mailandi sorsjegyek.

Ezek nem igérvények, hanem **eredeti sorsjegyek** — melyeknél a nyeremény csak idő kérdése — de **bizonyos**, mivel minden sorsjegynek kivétel nélkül nyernie kell

a legközelebbi huzások leendenek

f. é. márczius 16-án, főnyeremény: 50,000 frank

„ junius 16-án, főnyeremény: 100,000 frank.

Egy eredeti sorsjegy ára 5 frt 50 kr, s tekintve azt, hogy mindenki legálább ezen összeget vissza nyeri — ez a legolesőbb lotteria.

Ezen sorsjegyek kaphatók, Maros-Vásárhelytt

Fogarasi J. D.
kereskedésében.

Huzás után, ha valaki sorsjegyét el akarja adni, kevés árkülönbséggel ugyanott eladhatja

Biztos és bizonyos nyeremény!

(24)

Figyelemreméltó!

Uj részvényjegyek à 6 frt.

1 darab 100 frtos sorsjegyet kaphatni s csak is havi 6 frt befizetés által, és játszhatni a befizetés alatt 28 db különbéle sorsjegyekre u. m.:

Hitel 1864. 1860. és 1839-dik Rothschild sorsjegyre, dunagőzhajózási jegyre úgy, hogy minden hónapban egy, vagy több huzás történend; az utolsó befizetésnél 1 db orig. 100 frtos sorsjegy kiszolgáltatatik.

A befizetés alatt esendő nyeremények rögtön kifizettetnek.
Vidéki megrendelések posta utánvétellel

Részvényjegyek à 3 frt.

1 darab 42 frtos sorsjegyet kaphatni s csak is havi 3 frt befizetés által, és játszhatni a befizetés alatt 26 db különbéle sorsjegyekre u. m.

1864. gróf Saint Genois, budai herczeg Pálffy, Clary, Windischgrätz és Rudolf sorsjegyekre, úgy hogy havonként egy vagy több huzás történend, az utolsó befizetésnél 1 db 42 frtos orig. sorsjegy kiszolgáltatatik.

Kábdebó István
M.-Vásárhelytt.

2—3

VICTORIA biztosítótársaság

(17.) **Kolozsvártt.**

Biztosításokat elfogad:

TŰZ- és JÉGKÁROK

ellen,

a legjutányosabb díjszámítás s legkedvezőbb feltételek mellett.

TŰZ ELLEN: Lak- és gazdasági épületek, gyárak, kereskedelmi raktárak, bútorok gazdasági eszközök, marhák, lovak stb. bentégés ellen. Gabonafélék és takarmány stb., stb.

JÉG ELLEN: Minden mezei termékek, mint takarmányfüvek, törőkbúza, szemes gabonák, dohány, olajnövények, szőlő.

Díjazás- és egyéb kedvezményekre nézve kiváló figyelemben különösen az erdélyi közönség részesül.

Károk a központ közelségénél fogva, azonnal fizettetnek.

Feltételek s közelebbi tájékozás nyerhető **Maros-Vásárhelytt, Szőlősi Sámuel, Novák Bogdán** uraknál, vidéken a minden fontosabb ponton felállított ügynököknél.